

Ted Struwer

Bij een scheiding zijn jonge kinderen te veel overgeleverd aan wat hun ouders willen. Ze lopen zo risico op leerproblemen en een laag zelfbeeld. Het inzetten van een kinderdeskundige zou standaard moeten zijn, bepleit onder anderen de kinderombudsman. "Buikpijn hoort er helemaal niet bij."

MARJOLIJN DE COCQ

Regelmatig spoken ze nog door haar hoofd, die twee kinderen. Meisje van zes, jongetje van drie. Stil meisje van zes, stil jongetje van drie. Hun ouders lagen in scheiding en kwamen terecht bij de Amsterdamse mediator Rebecca Luyf (43). Zij stelde voor ondersteuning in te schakelen voor de kleintjes, die zo duidelijk in het nauw zaten tussen hun ruziënde ouders. Maar vader, een dominante man, vond dat niet nodig. Een beetje verdriet, zei hij, hoort nou eenmaal bij het leven. Krijg je eelt van op je ziel.

Een scheiding hoeft op zich niet schadelijk te zijn voor kinderen. Maar uit diverse onderzoeken blijkt dat jongeren die een conflictueuze scheiding hebben meegemaakt een hogere kans hebben op delinquentie, agressief gedrag en problemen als een laag zelfbeeld

en depressie (Rapport Kinderombudsman, maart 2014).

Hoe zou het nu met die twee gaan, vraagt Luyf, mede-oprichter van scheidingsbemiddelingscentrum Goed Uit Elkaar, zich nog steeds af. Had ze die vader maar kunnen verplichten tot het inschakelen van een kindercoach. Maar volgens de huidige wetgeving is daarvoor toestemming nodig van beide ouders. "Hij keek vooral naar zijn eigen situatie, naar wat voor hem praktisch was."

Dat is in haar ervaring wat maar al te vaak gebeurt bij echtscheidingen, die dan nog niet eens vechtscheidingen hoeven te zijn. "Door alle emoties die oplaaien bij een scheiding, zijn ouders - die vaak de beste bedoelingen hebben - niet goed in staat naar hun kinderen te kijken. Ze zitten, en dat is ook begrijpelijk, te veel vast in hun eigen verdriet en problemen."

En héb je een ouder die opmerkt dat hun kind concentratieproblemen heeft op school, of nachtmerries, of klaagt over buikpijn, dan gebeurt het al te vaak dat de andere ouder dat bagatelliseert. Waardoor alleen maar meer spanningen ontstaan. "Het gaat prima met ze hoor. Het is nou eenmaal een moeilijke periode. Wen er maar aan, zo ziet de wereld er nou eenmaal uit. Zulke doodoeners, ik krijg er kromme tenen van. Buikpijn hoort er helemaal niet bij."

Kinderen vanaf twaalf jaar kunnen - als hun ouders er niet met elkaar uitkomen - door de rechter worden gehoord. "Maar jongere kinderen zijn overgeleverd aan wat hun ouders willen," zegt Luyf. Er is mediation, ouders moeten samen sinds 2009 verplicht een ouderschapsplan maken. Maar kleine kinderen kunnen vaak niet tegen hun ouders zeggen wat zij zouden willen. "Ze hebben standaard last van een loyaliteitsconflict. Ze kunnen niet zeggen: ik wil dit of dat, want ze

willen papa en mama niet teleurstellen."

Kinderombudsman Marc Dullaert waarschuwt dat het ernstig schort aan de begeleiding van kinderen in een scheidingssituatie. 'Je zou de ouders bij de schouders willen pakken en ze wijzen op de schade die ze hun kind berokkenen, ze zijn zich vaak onbewust van de impact van hun gedrag,' schrijft hij in zijn adviesrapport *Vechtende ouders*, het kind in de knel (31 maart 2014).

Jaarlijks beëindigen 70.000 stellen met minderjarige kinderen hun relatie. Ongeveer twintig procent van die scheidingen verloopt problematisch. Geschat wordt dat er op dit moment 16.000 kinderen ernstige last hebben van de scheiding van hun ouders.

Dullaert vindt dat scheidende ouders verplicht minimaal één gesprek moeten voeren met een scheidingsmediator en voorlichting moeten volgen over wat scheiding voor kinderen betekent. Liggen er na drie mediationssessies nog geen ouderschapsafspraken, dan neemt de rechter de regie over en benoemt een bijzondere curator: een rechtsfiguur die de belangen van het kind behartigt.

Die onafhankelijke curator, nu vaak een advocaat maar soms ook een orthopedagoog of psycholoog, wordt volgens Dullaert nog veel te weinig ingeschakeld. De mogelijkheid is zelfs onder advocaten niet erg bekend. Maar elk van de ouders kan om een bijzondere curator voor hun kind vragen, en ook het kind zelf kan (met hulp van derden) een brief aan de rechtbank sturen.

Er bestaat geen toverstaf om kinderen te behoeden voor negatieve gevolgen van (vecht)scheidingen, benadrukt Dullaert. Maar financiering van rechtsbijstand is nu te veel gericht op procederen, terwijl investeren in een bijzondere curator later oplopende kosten en latere

problematiek kan voorkomen. "Het zou mooi zijn als het standaard wordt dat iemand, apart van de ouders, met de kinderen praat," zegt Margreet Ruijgrok, regiocoördinator van de vereniging voor Familierecht Advocaten en Scheidingsmediators (vFAS). "Iemand die niet alleen naar voren brengt wat het kind wil, maar ook wat het beste is voor het kind. Want dat hoeft niet per se gelijk op te gaan. Voor ouders kan het heel confronterend zijn. Maar als ze willen luisteren, is de invloed van een curator groot."

Standaard een kinderdeskundige inzetten bij een scheiding, zegt Rebecca Luyf, is eigenlijk toch ook niet meer dan normaal? Het aantal vechtscheidingen is de afgelopen vijf jaar met vijftien procent toegenomen. "Ik voorzie alleen nog maar meer problemen als er niet iets verandert. Het is soms hartverscheurend, en ik sta er als professional echt van te kijken dat er veel te weinig aan wordt gedaan. Een scheiding is een cruciaal moment voor kinderen in hun jonge leven. Gun je kind een stem."

'Veel schaamte en zorgen'

Kidscoach Vanessa Bounin (35):

"Als leerkracht op een basisschool herken ik het snel als kinderen in mijn klas problemen hebben. Bij scheidingen zie ik soms duidelijk veranderingen. Daarom heb ik besloten een opleiding voor één-op-éénbegeleiding te doen, kortlopende hulp, heel oplossingsgericht.

Er gebeurt heel veel in een kinderhoofdje als de ouders gaan scheiden. Hoe vertel ik het mijn vriendinnen? Is het mijn schuld? Er is veel schaamte, er zijn veel zorgen. Vaak maakt een kind zich zorgen om heel basale dingen. Wat als mijn knuffel nog bij mama ligt als ik bij papa slaap? Kan ik zaterdag nog wel naar voetbal?

Maar ondertussen zijn kinderen ook heel goed in zich aanpassen. Alles

om de ouder gelukkig te maken, ze niet bezorgder te maken, niet nog meer verdriet te doen, niet nog meer tot last te zijn. Met bijvoorbeeld spel of tekenen kan ik helpen al die verwarde emoties op een rijtje te zetten. Soms gooi ik ook gewoon een bal over terwijl we erover praten, dan kun je al doende vragen stellen zonder dat het kind je hoeft aan te kijken. Soms komen er heel andere onderwerpen, emoties en zorgen uit dan ze zelfstandig tegen de ouders hadden durven zeggen.

De mate waarin kinderen onafhankelijke hulp nodig hebben om hun stem te laten horen, wordt enorm onderschat. Maar er is een oplossing: schakel die onafhankelijke kindercoach of bijzondere curator in, doe dat automatisch. Je kunt dan in een vroeg stadium al veel ellende ondervangen: latere problemen in de puberteit, depressieve krachten, leerproblemen. Verplicht stellen dus, ik vind dat elk kind er recht op heeft."

'Een keihard kinderrecht'

Bijzondere curator Mr Marjolein Rietbergen (54, advocaat in Rotterdam, plaatsvervangend jeugdrechter in Amsterdam):

"Denk je in dat je negen jaar bent en papa en mama maken veel ruzie. Dat is voor kinderen nooit standaard, dat is altijd drama. En daar stá je dan met je kleine lijfje... Het is heel belangrijk als er dan goedwillende mensen omheen gaan staan.

Ik werk al jaren als 'bijzondere curator' en er komt nu gelukkig meer aandacht voor. Er wordt aan alle kanten aan gewerkt. De trein is gaan rijden. Hij gaat langzaam, maar hij is niet meer te stoppen. Je geeft het kind letterlijk een stem en dat is een keihard kinderrecht. Het is tegelijk ook de allerbeste bezuiniging, als je kinderen goed oppakt voorkomt dat veel problemen.

Het lukt me meestal snel het vertrouwen van een kind te winnen, we lopen een rondje langs het haventje hier, eten een ijsje, kijken naar de bootjes, en voor je het weet hebben ze alles verteld - terwijl ze niet het idee hebben dat ze in een rechtszaak zitten.

Je moet wel veel passie hebben om het vol te houden, er zit heel veel werk bij dat niet wordt vergoed. Praten met een school, of een imam. Het is niet sec juridisch werk. Je moet een beetje gek zijn ook. Maar ik wil nog steeds dat de wereld verandert. En ik kan soms volschieten als ik merk hoe moeizaam het gaat.

Ik heb nu een jongen van dertien die ik liefst zelf maar zou adopteren. Maar dan? Waarom hij wel en de volgende niet? Er zijn zo veel kinderen in dit land die zó alleen zijn."

Opleidigen

De Universiteit Leiden biedt een specialisatiecursus voor juristen die bijzondere curator in jeugdzaken willen worden. In januari begint ook de vereniging van Familierecht Advocaten en Scheidingsmediators (vFAS) met een opleiding. Daarnaast is een pilot in de maak om kindercoaches te benoemen als bijzonder curator.

Boeken

Aan alle gescheiden ouders, Masha Pinedo en Petra Voltinga, www.villapinedo.nl

Kinderen uit de knel, Justine van Lawick en Margreet Visser, www.kinderenuitdeknel.nl

Online

www.gezondscheidenvoorkids.nl

www.verenigingfas.nl

www.goeduitelkaar.com

www.kids-coach.nl

www.gezondscheidenvoorkids.nl

www.verenigingfas.nl

www.kids-coach.nl